

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca, cand o cola intraga, vand numai diumetate, adeca dupa momentul impregiurariiilor.

Pretul de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	7 fl. a. v.
" diumetate de an	4 " " "
" patraru " "	2 " " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
" diumetate de an	8 " " "
" patraru " "	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la tota da corespundintii a-i nostri, si d'adrepul la Redactiune: Josefstadt, Länggasse Nr. 43, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntii si alte comunicatiuni de interes privat — se raspunde cate 7 cr. de linie, repetirile se fac cu pretul scadut. Pretul timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Pretul de prenumeratiune la

„Albina“

de la 19 novembren. (inceperea dietei unguresci si a celei bucovinene) pana la finea lui decembrie v. a. c. e. 1 fl. 40 cr. v. a.

Acés'a o insciintiam totodata ca respuns la cateva intrebari.

Viena 29 opt./10 nov.

Multimea manifestatiunilor de partita si a programelor regimului se imbulsiesc in publicitate, in catva cu repediune mai multa de cat alta data in ajunurile reneperii vietii constitutionali.

In Boemi'a multi ablegati renuncia la mandatele lor, ceea ce se considera casi o urmare a lipsei de claritate in privinta sistemii dupa care ar ave se se reorganizeze monarchia constitutionala, ei se clatinau intre federalism si centralism, si se retraseră mai nante de frecare preveduta cu securitate a acestor doué programe.

Direptiunile partitilor dualismului se deslucesc tot mai tare. Conducatoriul din stang'a declara pre scurt in organul partitei sale „Hon.“ ca in diet'a ce se deschide si-va aperi programul se fie ca majoritate fie ca minoritate. Va se dica, el primesce conducerea la care a renunciat Deák.

Organele partitei deákiane, dóra in superarea caderei incercarilor lor, arunca si a supra nationalitatilor o parte din cauzele pentru cari n'au reesit in pertratarile ce le avuse cu guvernul pentru infiintarea ministeriului unguresc. In cat pentru noi romanii, trebuie se respingem

aceste scorniture. Portarea nostra au vedut'o in dieta, era inafora de legelatiune nu ni vor poté areta neci un miscament. Tot ce s'a intemplat facura partitele intre sine, acele partite cari tote si-au de corifei tot numai magiari.

De la manifestatiunile partitilor se trecem acum'a la programele guvernului. Astfel le numesc publicitatea acele acte oficiali ce aparura cand de la un ministeriu cand de la altul. Cu ce drept se numesc programe aceste acte, pre cand scim ca ministeriul n'are program ci profeséza „calea libera?“ Se lasam nediscutat. Sunt numai combinatiuni splicarile de pana acum'a, asié d. e. ca Beust n'a potut remané fora program, si ca la indemnările lui se vorfi pronunciat kolegii sei.

Ni ajunge a sci ca pronunciarile s'au intemplat. Mai antaiu veduram pe ministrul de stat in „W. Abdp.“ remanend la politic'a sisterei constitutionei de faur, si — precum amintiram atunci — opunend diplom'a din optobrie la pretensiunile dietei din Pesta. Veni apoi br. Beust, ministrul de externe, cu publicarea cerculariului seu, propagand pace si impacare cu Europ'a intréga, si asecurand ca va priveghia cu energia pentru pastrarea onórei statului, ca-si va implini cu devotament sarcin'a ce a primit'o. Acest cerculariu n'a spus nemica nou, póte a delaturat indoielele ce le va fi avut cineva ca Beust n'ar fi austriac ci sason si in postul nou.

Ministrul de resbel impartii invetiature despre preferintiele ce le are sistem'a inarmarii generali. Pre bine, dar mai adaugem din partea nostra, ca ar-

mat'a a careia comandanti, oficii, se intieleg cu ostasii in limba, inca are preferintia mare fatia cu ceea a careia comandanti si ostasi nu se pot intielege mare parte, de cat numai in formulele comandei. Astfel apoi cand vr'un cas de necesitate recere vr'o actiune neprevedita dóra deplin in formula, stau pre loc privind unii la altii.

In fine ministrul de finantie d. Larisch puse in miscare tipariul banilor de hartia. Cateva sume remasesera netiparite din cele incuviintiate asta-vera pentru eventualitatile de atunci. Eventualitatile trecura, si banii de hartia se tot sporesc. Se ascépta acum'a ca ministrul de comereiu se arete publicului cum prin innaintarea medilócelor de comunicatiune va urca puterea contributóric.

Despre tote acestea putem dice: promisiuni si programe multe precum e datina de vr'o siese ani, garantiile constitutionali pentru esistintia nationalitatilor ce compun imperiul — nu mai sosesc, era starea nostra materiala se ruina pre di ce merge.

Cestiunea nationalitatii in diarie.

Drepturile de frunte ale individului isvoresc din esistintia lui, in a careia urmare i este iertat a folosi tote acele medilóce cari dau garantia pentru numit'a esistintia, ca si n'ar fi in lume nemica mai ridiculos de cat a denega unei fiintie fizice dreptul de a-si poté casciga nutremitentele necesare pentru sustinerea vietii sale.

Din acésta lege naturala, prim'a si cea mai nedisputabila, se trecem la indi-

vidualitatea nationala ce se manifeste in locul antaiu prin limba, si facend aplicatiune de cele insirate mai sus, se ne intrebam: ce drepturi ni competiesc noué in urmarea esistintiei nostre fizice ca nationalitate? Nesmintit ni competiesce folosirea medilócelor cari pot se ni dee garantia pentru esistintia nationala! Atata e totul, un'a din legile cele mai chiare ale naturii, totodata din cele mai drepte, si — o repetim — nemica nu e mai ridiculos in lume de cat a face opusetiune introducerei drepturilor ce se pretind in numele esistintiei. Asemene opusetiune ar fi indreptata chiar in contra acelei vointii supreme, careia i-a placut a despune ca noi se esistem, si in esistintia nostra se manifestam o nationalitate desclinita de a conlocuitorilor nostri, nationalitatea romana. Si se póte óre ca omul in neprecugetarea sa se purceda pana a nu-si mai pregeta formarea unei opusetiuni in contra Celuia ce despune despre tote? Dorere ca acésta lipsa de preget o veduram, chiar si in cler cu tote ca misiunea lui ar recere alta portare, ca si ne intrebam: cati prelati in cas'a de sus a dietei unguresci au recunoscut santia causei nationalitate romane si au cercat ocaziune a-i tinde spriginul lor?

Dar se nu luam cestiunea din punct juridic, ca si aici nu se póte opune pretensiunilor nostre neci un motiv serios, neci n'am observat inca cutare diariu facend in numele dreptatii esceptiune contra pretensiunilor nostre. Motive politice ni aréta ele purure, fora a baga de sema cum le trec cu vederea chiar acele motive.

Intre diariile, cari se ocupa acum'a de cestiunea numita sunt „Hon“ si „Wan-

FOISIORA.

Tractat

De originea, vechitatea si insemnataea istorica a numelui Valac.

(Urmare.)

„Se dice in precuventare la Edda,*) Odin au castigat Sasoni'a si (asemenea lui Mannus) o au impartit la trei fetiori asiá, cat Vegdeg au capetat Sasoni'a resarítana, Beldeg Westfali'a si Sigi Frankenlandi'a; acésta strinsa legatura intre Sasoni si Franci e de insemnataea, Sigi, vechiu germanesc (ahd.) Sico sta in legatura cu Sigismund Sigfrid (Haupts Zeitschrift 1, 3, 4) si cu ai nostri Sicambri. Vagdäg (Vecta) si Baldäg se aréta si in genealogiele Anglosasonice, ca eroi dumnediesci, si Bädgäg e intocm'a asemenea cu Baldr dieul nordic; se nu fia Vesterfalca, un alt nume a sirului genealogicilor anglosasonice, asemenea cu Vesterfalca, Vestfalha, vechiu germanesc (ahd.) Wesfalaho? Phal si Phol este asemenea cu Baldr? ori cum stee lucrul, inse aflandu-se numele Westfal in stravechile povesci de Ddiei, cauta se ne stee bun pentru acé'a, cumca numirea de Westfali si Ostfali nu au resarit abia in al 8 seclu, ci ca era intemeiata cu mult mai inainte. Daca Tai-fali si Victofali goticii asemenea la pag. 194 se tien de acésta-si sfera, atunci castiga numele acest si mai adenci betranetie; liter'a h lapedata afara dupa l in graiul scrietorilor latinesci, nu face nici un'a greutate.“

„Ca rezultatul cercarilor acestor'a neincheiate, cauta se se priveasca, cumca, daca sta

Falen cel sasonicesc in locul Cheruschilor celor betrani, cu acé'a s'a templat numai un'a singura stramutare a numelor stravechi, dar' nu a popóralor. Nici Cheruschii ca locuitori mai betrani, nu s'au stramutat locul lor, nici Sasonii ca noi venitici nu s'au asediat in locul acelor. In medilóc, ce este mai mult, Engerii au pastrat vechi'a numire de Angivari, acé'a ce indeplinesc dovéd'a. La tote trele aceste popóra cauta se se insusiesca un'a si acé'a-si origine si limba, si inca de demult au fost dialectul german de jos (niederdeutsch) proprietate comuna Cheruschilor si Sasonilor. Precum inse pana astadi se desclinesc limb'a pamentelor de jos (Niederlanden) de cea turingica, remane si presupunerea never'asemenea, cumca inca pre timpurile cele vechi Cheruschii si Hermundurii ar fi fost de origine desclinita, si enumerarea Cheruschilor prin Pliniu intre Herminoni inca remane never'asemenea, pentru ca ei, ce este mai mult cauta se fia priviti precum si Sasonii ca simburile Ingaevonilor, la acé'a ce me voim reintóce eu.“

Mai de parte in legatura cu aceste legom tot acolo pag. 135: „Mie-mi vine a orde din mai multe de cat un'a cauza, cumca Δεξέβαλος (Deche-val) numele dacicesc de rege, au fost numai nume apelativ, si nu a insemnat alt'a póte fi, de cat un Dac de cel mai nobil gen, — numelui βαλος inse asemenea cu mai antaiu pre vecinii tracici ai Getelor, pre Τριβαλλοι (Tri-vali), cari vin inainte la Herodot 4, 49; Tucidid 2, 96, 4, 101; Strabo p. 317 in care nume numerul de trei nu so va poté socoti altmintrele de cat cum s'a socotit in Τριβοχορορ lui Strabo p. 193, Tribocii lui Tacit cei de origine germana, ori in: Tri-lidi si Tri-milei anglosasonicesci si in multe alto

numiri de locuri. Pentru vocal'a scurta scriu Grecii βαλλος in loc de βαλος, carui nume asemenez eu pe Fal al nostru in numele de popor Westfal, Westfalaha, care vine inainte inca si pana asta-di drept nume de barbat. Acum castiga insemnataea, cumca la Mamertinu si Amianu pasiese in victia la Dunare Tai-fali, Thai-phali gotici, ba ce este mai mult Eutropiu de adrepul incunoscentia: Daciani Decebaló victo subegit (Trajanus,) provinci'a transdanubium facta, in his agris, quos nunc Thai-phali habent et Victo-phali et Thervingi. In al 4 seclu ne aflam noi aici cu totul intre Germani, si Eutropiu nu presinti asemenarea numelor, cari le insira el langa olalta: Thai, Tai in Thai-phal este asemenea pre cum Δαβός, Davus pentru Dacus, din Dece-bal asiá dara s'a facut Tai-fal, din form'a gotica. au purces form'a gotica, alemanica. Numele dacic Δαγγος la Dio Cass. 67, 7, cuprinde in sine un'a asemenea desvoltare din Dacus.“ *)

*) Jacob Grimm, Geschichte der deutschen Sprache, zweite Auflage, Leipzig 1853, Seite 438 etc.: „Wer sind aber diese Falen und wie gerathen sie in den Osten und Westen des altherkusischen Landes? Durch die Schreibung Ostfalai und Westfalai des Gesetzes werden wir vorerst auf ein volleres Falah geführt, das im Capitulare von 797 (Pertz 3, 75) Bestätigung erhält, es heisst da: Congregatio Saxonibus de diversis pagis, tam de Westfaliis et Angariis, quam de Ostfaliis. Den einfachen Maunamen Falh gewahren die Trav. Corb. §. 477, 478 neben Fal §. 243, 341, den Ortsnamen Fallahusen §. 366, ein Gau hiess Faledungen, ein Dorf Falothorp, noch heute sind in Westfalen oder Niedersachsen Fal, Val, Phal, Westfal, Kuhfal u. s. w. un-seltene Eigennamen. Dies Falah, Falh schien aber zunächst aus alts. fēlhan, goth. filhan, alhd. fēlahan condere, legere entsprungen, mithin ganz dem Sinne des lat. conditus, constitutus, institutus darzubieten: Falah wäre ein Geschaffener, Ansässiger.“

Dupa ce am vodit din cele pana aci pemise, cum ca numele Val — care este tot acel'a-si cu Valac si e format din Gal — figuréza si resuna inca in numele Dece-val, Tri-vali, Tai-fali Victo-fali si in Vali ori Fali, cu cari nume din urma numesc popórale germane pre Cumani, — voim acum dara a purcede mai departe, si a areta, cum s'a desvoltat mai

Nun sagt die Vorrede der Edda, Odin habe Saxland erworben und (gleich Mannus) dreien Söhnen so ausgetheilt, dass Vegleg Ostachsen, Boldeg Westfalen und Sigi Frankland empfing; dieser enge Verband zwischen Sachsen und Franken ist bedeutsam, Sigi ahd. Sico knüpft sich an Sigimund, Sigfrid (Haupts Zeitschrift 1, 3, 4) und an unsere Sigamern. Vagdäg (Vecta) und Bädgäg erscheinen auch in den anglis. Genealogien als göttliche Heroen, und Bädgäg ist geradezu der nordische Gott Balor; sollte nicht Vesterfalena, ein anderer Name dieser anglis. Stammreihe, auch Vesterfalca, Vestfalha, ahd. Westfalaha zurückgehen? Phal auch Phol-Baldr? Wie es immer darum stehe, das zurückweichen des Namens Westfal in uralte Göttersage muss uns verbürgen, dass die Benennung der Westfalen und Ostfalen nicht erst im achten Jahrhundert aufgekommen, sondern weit früher begründet war. Gehören aber die S. 194 verglichenen gotischen Thai-phali und Vietophali in denselben Kreis, so gewinnt der Name noch höheres Alterthum; das nach dem L unterdrückte H im Munde lat. Schriftsteller macht keinen Anstoss.“

Als Ergebnis dieser noch unabgeschlossenen Forschungen mag betrachtet werden, dass, wenn sachsenisches Falh statt der alten Cherusker erscheint, damit ein blosser Wechsel uralter Namen, nicht der Völker eingetreten sei. Weder sind die Cherusker als frühere Einwohner von ihrer Stelle gewichen, noch Sachsen als Neukömmlinge in diese gerückt. In der Mitte haben sogar die Enger die alte Benennung der Angrivarier gewahrt, was den Beweis vollendet. Allen dreien muss dieselbe Abkunft und Sprache beigelegt werden, und von jeder war Cheruskern wie Sachsen der niederdeutsche Dialekt el-

*) Termin de mitologia de medianepte.

derer." In cel d'antau se incepe un ciclu de artici. Articulul prim l'introduce autorul dupa datin'a vechia a barbatilor magiari de prin diete dar mai vertos de prin municipie, vorbind despre reactiune, absolutism si alte feturi ale regresului, adresandu-le slovacilor din Ungaria. Noi romanii avuram asta data parte in buna vointia lui de ne incunjurã. Ne invetia apoi cã constitutiunea trebuie scapata mai antau, cascigand garantia pentru ea, buna óra casí cum slovacii (dupa ce s'ar desvoltã in ei sentimentul national) s'ar poté entusiasma ca se alerge in ajutoriu a scapã constitutiunea ce li-ar apesã libertatea nationala. — Mai interesanta e pentru noi not'a ce redactiunea face numitului articlu dicend: „Noi insine (adeca magiarii) inca avem o problema seriósa, ca adeveratele interese spirituale si materiale ale nationalitatilor sorori se ne nisium noi ca natiune a le inaintã, éra pre acei barbati bravi si ne-dependinti cari — pre langa aceea cã sunt buni patrioti — si-au ales de devise cultur'a nationalitatii lor speciale si bu-nastarea materiala a tienutului lor, se nu-i confundãm cu comisarii reactiunei, ci chiar cu spriginul regnicolare se li inaintãm poterea in suer'a lor.“

Venim la „Wanderer.“ in care ne-am dat a gasi de multe ori parerile Deákistilor. In nr. de vineri incepe a face sfara in tíera par cã magiarii ar fi amenintati. In Transilvania si Croatia se pregatesc nisce evinimente — asié crede numitul organ — cari sunt fórté neplacute magiariilor. Partitele nationale incep a demonstrã cu seriositate in aceste tieri, in contra anessiuinei la Ungaria, acum'a cand tendintiele dualistice ale ministeriului devin tot mai evidente si desclint in Croatia se aréta prin despuséuiri ce nu sufer indoiéla. Slavii Ungariei nordice inca se misca contra magiarismului. In Transilvania Romanii vreu se petitiuneze contra anessarei s. a. Acestea l'indémna pe „Wanderer“ a trimite admonitiune ministrului Beust, pre care-l tiene de conducatoriu sistemii nóue, dechiara cã acéste demonstratiuni sunt nelegale, si crede cã ele au purces

de la persóne ce stau aprópe de regim, a caruia sistema ar fi a cochetã cu tóte partitele, acestea au indreptatit partitele antimagiare a presupune cã regimul n'are cuget serios cu concessiunile ce le face Ungariei, in fine amintese guvernului cã Ungaria lu va face respunsabile pentru direptiunea nefavoritória in cestiunea unгурésca.

Numitului organ cauta se i se recunosca devotamentul in aperarea causei unгурesci, dauna inse cã a perdut din vedere cumca avocatul bun nu se folosesce de esagerari.

Daca candva ar fi se se intemple in Ungaria ceva miscaminte de ale nationalitatilor nemagiare. — magiarii le pot preveni prin multiamirea pretensiunilor nationali, si acést'a in dieta unde ei fórma majoritatea, astfel li s'ar luã veri ce indemn de miscament.

Nu precepem ce indemnuri avura magiarii spre amanarea multiamirei nationalitatilor. Romanii, neci in lips'a legii care se ni garante essercitiul limbei nóstre nu ne vom face magiari, ei acea lipsa va produce numai incordare intre elementul roman si cel magiar, éra neci de cat inmultirea magiariilor cu suflete romane. Acésta incordare daca ar poté aduce ceva bine interesului magiar, — atunci numai am fi in stare se precepem de ce amanara cestiunea nationalitatilor.

Temisióra, 4. novemb. 1866.

— E secret public, cã capul comitatului nostru domnul suprem comite Murányi, s'ar ocupã cu ide'a de a renuciã la postul seu innalt. Nu putem cunosce mai de aprópe motivele, cari l'ar fi indemnand la un pasiu ca acést'a, de secur inse acela zãcã fara de comitat si purced din politic'a innalta séu a guvernului, ce l'a innaltiat la acésta demnitate, ori a corifeilor partit' de carea — asié credem cã n'a incetat a se tené, si carea pre semne s'ar retrage de pre terenul actiunei. Dl. M. — precum a potut observã cei cu ochii deschisi, a mers in cestiunile cele mari politice mana in mana cu liberalii magiari aventati, chiar incontr'a intereselor si politicei guvernului, cum se dovedí acést'a la adresa a dóua in casa boerilor, cand comitele nostru dimpreuna cu inca unii alti colegi ai sei, in

favórea caror'a guvernul a sacrificat interesele natiunilor, de si organe ale guvernului, votã pentru adresa casei de jos, si asié in contra politicei guvernului. Nóa romanilor din comitat nu ni pasa mult, ori cari ar fi motivele acestui indemn, ce ne dóre pre noi e, cã Dl. M. nu e roman si cã in timpul guvernareii sale de un an nu si-a sciut castigã simpatiele nóstre, din care cauza noi cu inima deschisa cauta se-i spunem cã i poftim cale buna, si am dorí se-l vedem cat mai curend dus din deregerea comitatului si facend loc altui barbat mai aprópe de inin'a si interesul poporului acestui comitat roman. Ca se nu aparem de pré asprii, preocupati, si chiar nedrepti fatia cu capul comitatului, vrem se insiram de odata si motivele unei astfelu de dorintie.

I. Noi romanii, cari — ori-ce ar dice falsitatea statisticilor straini, facem majoritatea absoluta a comitatului, de óra-ce numerãm in comitat, afara de cele dóue cetati libere, adeca de Temesióra si Versietiu, 180,000 éra tóte celelalte natiuni, precum: nemtii, bulgarii si serbii, abié numera la olalta 120,000, basati pre parol'a Maiestatii Sale, data cu oca-siunea incorporarii Banatului catra Ungaria, am cerut si acceptat ca in comitatul nostru se de denumésca un fiu al natiunei nóstre, de conducatoriu si acést'a am facut'o chiar inainte de denumirea Dlui M. Din acest punct de vedere dara noi ca romani dorim acést'a ori carui comite suprem, carele n'ar fi de viti'a nóstra si aflãm cu cale, daca tot asié doresc si alte popóre pentru comitatele in cari ele pre-cumpenesc, ele pórtã cea mai mare parte din greutatele si darile publice.

2. Acum'a e anul, de cand Dl. M. si-a ocupat cu pompa mare si intre felicitarile magiariilor si renegatilor seauul seu innalt. Noi i-am spus'o atunci-a in fatia, cã intr' adevér nu l'am acceptat, ci am acceptat un comite suprem din medilocul nostru, pentru cã guvernul presente va fi invetiãt ce-va din esperiintiele guvernelor de mai nainte. Dar si acést'a ni-a documentat de nou, se schimba numai perul, éra naravul nu, va se dice guvernul i-si schimba ómenii, dara nu si sistemele si principiile epressive fatia cu poporul roman. — Dl. M. vedindu-ne pre noi machiniti si catraniti pentru nerespectarea dreptelor nóstre pretensiuni, si convingendu-se deplin, cã acestea purced din convingerea de dreptate si din adencul animci poporului, si ne sunt produsele fantasiei séu aspiratiunilor illegintiei nóstre precum s'au datat fratii magiari a improsica, a recunoscut indata greutatea pusetiunii sale, si ne-a mangaiat, cã el e om drept, si, facend noi jumetate din comitat jumetate din ingrigeria lui va fi pentru noi si jumetate din mintea lui se va ocupã de noi. —

Noi ni-am esplicat cuvintele aceste cam asié, cã:

a) limb'a romana va fi in comitatul nostru coordinata celei magiare, si cã tóte afacerile comitatului se vor pórtã in aceste dóue limbe.

b) jumetate din — diegatoriele publice, precum si din membrii reprezentantiei comitatului vor fi romani, si

c) cã va cauta, ca — locuitorilor romani din comitat se li se faca in tóta privint'a deplina dreptate.

Ne-am insielat cumplit, si ne convinseram, cã Dl. M. in momentul acel critic, fiind frapat de franchetia cu carea romanii i spusera adevérat in fatia, n'a sciut, cum se scape din pusetiunea cea neplacuta, in care l'am fost adus, de cat numai prin mangaiarea de sus, carea inse a fost — o promisiune de nevoia, nescé vórbé in vent. Limb'a nóstra nu numai cã nu e coordinata celei magiare, dar nu e neci suferita in comitat, ci tóte afacerile administrative si judeciale se pórtã curat numai si numai in limb'a magiara, ma chiar si comunele trebuie se coresponda cu judii cercuali in limb'a magiara. Acést'a e destul de amar pentru noi si n'am fi acceptat astfel de lucru de la dl. M., carele pana aci treceã la popor de om intielept, drept.

In organele comitatului dl. M. a facut óre-si care stranutari, inse nici de cat in favórea nóstra. Nu ne putem plange, cã n'ar fi denumit si romani, inse, cu pré putine esceptiuni, mai tot ómenii fara conséintia cura'a romanesca, masine órbe celor'a, cari i platesc, éra pré pucin conducatori si aperiatori ai poporului lui, dia al caruia punga si sudóre se platesc. Noi de atate ori am spus fratilor magiari: *Nu ve intovarasiti cu ómeni depravati, cu ómeni, cari servesc si la némiiu si la ture*, cãci de la acestia nu veti audí nici odata adevérul genuin, si densii, departe de a vi ajutã, de a vi cascigã increderea si iubirea poporului roman, tot mai mult ve vor descredita la noi: — ci daca vreti intielegero si fratieta-te cu poporul roman, cautati pre acei barbati a-i natiunii, cari se bucura de increderea poporului, si urmati sfaturilor lor, cãci numai asié va fi pace intre noi. Dorere! cã nici de dl. M. n'am fost ascultati.

Mai departe se vorbim ceva despre notarii comunali, sufletul comunelor. Comitele nostru suprem n'a persecutat pre notarii romanii ca antecesorii lui, dara nici nu i-a ajutat. In comunele romane, de a fost si e postul de notariu vacant, a trebuit si trebuie se-l ocupe un magiar, éra comunele romane cu notarii magiari inzadar s'a plans si se plang in contra abuserilor, dovedite de dieci de ori, ale notariilor magiari, sarcine mari si necadiuri grele

de parte numele Valac din al 5 pana in al 13 seclu, unde vom incheiã, fiind cã din acest seclu inainte, este numele Valac mai cunoscut si nu invólva in sine raritate istorica.

Deci aflãm, cumca in seclul al 5 dupa

gen. Wie aber noch heute die niederländische Sprache abweicht von der thüringischen, bleibt die Annahme unwahrscheinlich, dass auch vor alters Cherusker und Hermunduren stammverschieden waren, und des Plinius Aufzählung der Cherusker unter den Hermunduren unwahrscheinlich, da sie vielmehr gleich den Sachsen als Kern der Ingaevonen anzusehen sind, worauf ich zurückkommen werde.“

Page 135: Es wird mir aus mehr als einer Ursache glaublich, dass der dakische Königsname Δεξβαλος eigentliches Appellativ war, und nichts anderes als einen Dakien vielleicht des edelsten königlichen Geschlechtes bezeichnete, zu βαλλος aber halte ich vorerst der Geten thrakische Nachbarn, die Τριβαλλοι bei Herodot 4, 49; Thucyd. 2, 96, 4, 101; Strabo p. 317 in welchen Namen die Dreizahl nicht anders zu nehmen sein wird, als bei den germanischen Τριβοχοι Strabo p. 193, den Tribocci des Tacitus, oder im ags. Thirlidi und Thirmlidi und in vielen örtlichen Benennungen. Des kurzen Vocals wegen schrieben die Griechen βαλλος für βαλος, dem ich unser Fal im Volksnamen Westfal, Westfalah vergleiche, welcher auch noch heute als Mannsname vorkommt. Nun gewinnt Bedeutung, dass bei Mamertinus und Ammianus an der Donau gothische Taifali, Thaiphalii auftreten, ja dass Eutropius geradezu meldet: Daciam, Decabalos victo subegit (Trajanus) provincia trans Danubium facta, in his agris, quos nunc Thaiphalii habent et Victophali et Thervingi. Im vierten Jahrhundert finden wir uns hier ganz unter Deutschen (?) und Eutropius ahnte nicht der Namen Gleichheit, die er neben einander stellte: Thal, Tai in Thaitalus ist genau wie Δαός, Davus für Dacus, aus Decabalus ist also geworden Taifalus, aus gotischer Form die gotische, alemanische (?). Der dakische Name Διγγις bei Dio Cass. 67, 7 enthält eine analoge Entwicklung von Dacus.“

Crest, Anglu-Sasonii, popor de originea germana, trecend din partea de jos a riului Elbã si din partea riului Vesper in Anglia spre a locui acolo, au numit pre Cimri (kimri,) popor galu-celtic locuitoriu acolo, cu numele de Wali, Weali si Vealh (ceast din urma nume dupa). adeca Valachi, éra pamentul, ori cantonul locuit de acesti Cimri acolo in Anglia la numit Walis, pre cum si si pana astadi lu numesc popórale germane. Tot pre acel canton lu numesc Francii: Galles (pays de Galles) si Italianii: Gales, éra pre poporul de acolo-lu numesc Galese pentru cã sunt din vechime cunoscuti de origine galu-celtica.

Apoi inca aflãm, cumca in al 5 seclu, sub Atil'a puternicul rege al Hunilor, s'a numit Valachi inca si pastorii si coloniile Romanilor din Panonia. Asiã marturisesc Simon de Keza scrietoriu din al 13 seclu. Cuvintele d'ensului din opul seu: Gesta Hunnorum et Hungarorum, anume gesta Hunorum, despartitur'a 4, sunt armatóriale: „Pannonie, Pamfilie, Macedonie, Dalmatie et Frigie civitates, que crebris spoliis et obsidionibus per Hunnos erant fatigate, natali solo derelicto, in Apuliam per mare Adriaticum de Ethela licentia impetrata, transierunt, Blackis, qui ipsorum fuere pastores et coloni remanentibus sponte in Pannonia.“ — Si apoi mai in jos tot acolo dice Simon de Keza, cã dupa mórtrea lui Atil'a, si dupa ce fiii acestuia mai cu totul s'a prepadit inpreuna cu poporul lor hunic, in pamentul (prediu) Crumhelt a remas Panonia 10 ani fara rege, remanend in trens'a numai Slavi, Greci, Teutoni, Mesiani si Vlachi; adeca: „Postquam autem filii Ethela in predio Crumhelt cum gente scitica fere quasi

deperissent, Pannonia exstitit 10 annis sine rege, Sclavis tantummodo, Grecis, Teutonicis, Mesianis et Ulahis advenis remanentibus in eadem.“

Marturisirea acést'a alui Simon de Keza, cumca in al 5 seclu sub Atil'a regele Hunilor a existat Vlachi in Sasonia, care dupa parerei lui se estindea spre resarit si spre Dacia pana la cununa Carpatilor, se spriginesc si prin Rubriquis, misiunariu din al 13 seclu, care ne adeveresce (pre cum vom vedé pre larg mai in jos), cumca cu Atil'a in óste a purces in batai: Blachi, Bulgari si Vandali.

Spre intarirea marturisirei lui Simon de Keza, cauta se desvoltãm mai de parte inca nescé materii privitóric la Romanii ori Vlachi din Panonia.

Din istotia ni este cunoscut, cumca in Panonia a fost asiediate multe colonii romane, si cumca in Panonia, séu intre locuitorii aceleia, tare a fost latita limb'a romana, in cat ni spune degiã Veleiu, cumca: Toti locuitorii Panoniei posed cunoscentia limbei romane si multi inca si a scripturei latine.

Afara de acést'a tot limanul Dunarei, se scie cã a fost aperat prin o multine de colonii, municipii si opide, asiediate pre marginea Dunarei.

Imperatul Franciei Carol cel mare inca a colonizat Panonia sudica cu Italiani (Romani).

Tóte coloniile romane din Panonia a custat pana in al 9 seclu sub nume de: Pastores Romanorum, Romani Tributarii si Milites Romanorum. — La anul 509 Eugipp scrietoriu vietiei st. Severin, numesc apriat Romani in Panonia de sus; si pre timpul st. Ruppert pre la anul 600, si a lui Virgil si

Arno (asiadara pana in al 9 seclu) se face aducere aminte de: Romani tributari in Panonia. Anonimul istoric, notariu a regelui Bela, ne spune cã pre timpul intrarei Magiariilor spre Panonia, s'a aflat intr'ens'a intr'alte popóra si: Pastores Romanorum. Tot de la acest Anonim scim, cumca ducii Magiariilor Usubun si Eusee, la castrul Vesprim s'a luptat contra: Romanos milites.

Vechi monumente de limb'a dacu-romana (valaca) se afla prin Panonia si adeca:

La anul 1001. In privilegiul st. Stefan, protoregele Ungariei, dat manastirei ordinului s. Benedict in muntele s. Martini, se afla: Ei curtem quae vocatur Curtou (Cort?) cum hominibus tradidit. Vedi Fejer codex diplomaticus Hungariae tom. I. pag. 281.

La anul 1006. In privilegiul éra a s. Stefan dat capitalului nitriens, se afla: Ad viam Poehranitza, vicus Parutza, — drept cuvinte cu finale romanesce. Vedi Fejer codex diplom. tom. I. pag. 286.

La anul 1009. In un alt privilegiu a s. Stefan, in care descrie marginile episcopatului Quinque-Eclaesiae se afla: Aqua Lupa et Almas. Vedi Fejer codex diplom. I. pag. 292.

La anul 1015. In alt privilegiu a s. Stefan dat ordinului S. Benedict se afla: Horescho, Nagirumbona, Sedlucz, Mikusek, Bekesd, Almas, — drept nume de comunitati cu finale si parte, evidente radecini de cuvinte romanesce. Vedi Fejer codex diplom. tom. I. pag. 296 etc.

La anul 1024. In un privilegiu dat tot de acel'a-si protorege manastirei Zala, se afla: Rokotyán, Murul, in care cuvent d'in urma se vede si articolul romanesce. Vedi Fejer codex diplom. tom. I. pag. 308 etc.

La anul 1025. In un privilegiu tot a ace-

capul romanilor, căci plansorile lor, de si se vede si adeverate ca lumin'a s'orului, se pun în acta. Exemple am pot' aduce destule.

Se venim acum'a la reprezentantia comitatului. Aci de două ori ni s'a dovedit, că dl. — ori de ce origine ar fi, în inim'a sa o ura numai magiar si că nici un pic din min'a domniei sale nu se ocupa de interesele romanilor. — În întielesul rescriptului pentru închiamarea dietei Ungariei s'a adunat reprezentantia comitatului, at'ea în an. 61, ca se compuna comisiunea centrala pentru conducerea alegerilor. Treceam preste acele ce s'a înmptat la 1861 si nu mai amintim, că cat de ea e compusa ac'asta reprezentantia comitatului, ci că comitele nostru suprem a lasat se se înseca list'a membrilor, cari a compus comitetul central în 61, si reprezentantia comitatului a primit pre tot:

Pre ceia, cari au morit, s'au mutat din comitat i-a înlocuit prin altii. Vedeind noi, că în întregul comitet centrale suntem numai prin no 2—3 individi „representati“, am pretins, că în comitetul central se se alegea mai multi romani, — aveam dreptul se cerem jumetate din comitet — ce s'a si întemplat, înse ce ni-a înmptat ac'asta, când dl. M. la tot individul ce ni s'a conces noua, a propus mai de 3—4 ori alati magiari. Asi' s'a pures cu noi din partea comitetului suprem în comitetul central. Abuzurile comitetelor pentru conserierea alegatorilor, nedreptatile comise dupa aceea din partea comitetului central, luptele nostre în contra intrigelor magiare si chiar în contra baionetelor cu ocaziunea alegerilor de ablegati, investigatiunile criminale în contra bietilor romani, batuti si alungati de la locul alegerilor sunt destul de cunoscute.

În astfel de impregiurari suntem convinși, că lumca, dar nici însusi dl. Murányi nu va ascepta, ca noi, atunci când se latiesce vorb'a despre esirea-i din înaltul post, se ne îmbracam în doii si se-l plangem.

Romania.

Domnitoriul Romaniei si-va luá de sócia o f'eta a principesei de Leuchtenberg. Astfel asecura diariul francez „Le Monde“ despre înscrisura cu dinastia Tiarului, éra „Fmdbl.“ aduse vineri sér'a: „Un telegram din Bucuresci ne înscintia că Domnul Romaniei Carol I. e recunoscut oficialminte si din partea Rusiei. La ac'asta schimbare a politicei rusesci nu s'a putut ca influintiile amicabile ale Rusiei se remana straine. Cabinetul de Petrupole si-a pronunciat la Paris chiar si îndestulirea sa cu noul regim al Romaniei; „Principele Carol — dise reprezentantele Rusiei br. Budberg într'un cere politic — se pórt'a cas' un suveran ade-

verat, eu demnitate fora se aiba arogantia, e populariu fora ca se între în relatiuni pr' întime cu boiarii precum facea Cusa si antecesorii lui.“ Asemene portare convine pr' bine principiului monarchic si de autoritate.“ Tóte acestea le-a descoperit Rusia în decursul estor opt dile din urma, pentru că numai cu o septemana mai înainte consulul rusesc din Bucuresci remase a casa, când toti agintii poterilor straine mersera a gratulá Domnului Carol cu ocaziunea recunóscerei de catra Pórt'a otomana.“

Diariul prusesc „Zeidler'sche Cor.“ din 9 nov. dice că reúnóscerea Domnitoriului Romaniei Carol I din partea Rusiei în catva surprinse la Berolin. Noi credem pusetiunea principelui de mai importanta de cum se presupunea la început. Principele a lucrat pana acum'a cu multa istetime. Defel nu e cu nepotintia ca el se fie un om de însemnătate si pentru ras'a grecésca.“

Starile din Spania.

O legenda vechia vorbesece despre San Jago de Campostello patronul Spaniei că ac'asta e crend odata de la Santa-Maria binecuvantare si fericire pentru tier'a lui, si-insira dorintiele în rond, S. Maria le incuviintia tóte, numai cea din urma nu, în care cerea „guvern bun“, pentru că — dise S. Maria — dac'a Spania pre langa preferintielo situatiunei sale, a cliimei, a orasielor frumóse si riurilor navigabile, ar mai avé si binecuvantarea unui regim bun, apoi s'ar pot' ea santii se paresésca ceriul pentru a descáleca în Spania.

Ac'asta legenda, dorere, mai contine inca alfa si omeg'a a situatiunei politice din peninsula iberica. Spania are de tóte cate pot se face pre locitorii ei fericiti si multiamiti, o situatiune la două mari, o pusetiune militara asecurata parte prin muntii cei nalti, parte prin aceea că marile o despart de vecinii de cari s'ar teme. Are colonii avute precum Cuba, Filipinele etc.

Regin'a care domnesce acum'a Isabela II, fu naltiatá pe tronul Castiliei cas' o anteluptat'ora a principiului constitutiunale, si totusi ea impl' pocarul suferintielor Spaniei. Nu e at'ata de tirana ca Filip II, neci asi' neactiva ca Filip III, neci at'ata de bigota ca Carol II, totusi din tóte aceste trei însusiri ea are destul pentru a ruina tier'a sa. Dupa ce prin nefericitele relatiuni private si-a perdut stim'a natiunei spanice, cadu' tot mai mult în manile cliciei de la curte. Parintele Claret, „calugaritia sangeratorie“ (o femeia care crede că are în mani nisece rane de cuie si sangerá cas' la Domnul Cristos) si alti asemene cestor'a, cari astadi domnesc la curtea din Madrid, vor

arunca cu totul în abis statul spaniol, pre care l'impinsera pana la marginea abisului, daca cumva nu va veni mantuire în ór'a a unspredececa.

Pentru un moment se pareá că caruti'a statului spaniol va paresi calea absolutismului, luand alfa noua. Regin'a chiamá pre O'Donnell care si formá un ministeriu cam liberal, av' curagiul a atacá ceea ce în Spania o mai sant: suprematia besericeii. Oficialul „Diario Espanol“ înscintia resbel Romei prin doi artici. Dar rescol'a lui Prim si a consotilor lui cutremurá cabinetul lui O'Donnell. Parintele Claret cu ai sei incepura intrigele superati fiind pentru planul de casatorie a unei infante spaniole cu fiul lui Victor Emanuil, a regelui de sub anatema. O'Donnell, mai mult ostasiu de cat diplomat, mai mult politic de cat curtosan, cadu' viktima camarilci. Dupa el veni la ministeriu fractiunea cea mai estrema dintre estreme, generalul Narvaez, al doile Murawieff, care în contielegere cu demin' sei consoti Gonzalez Bravo, Viluma s. a. vor a nemic' ultimele remasitice ale constitutiunismului si libertatei constitutiunale. Ac'asta o si indeplinesc ei cu mani de maestru.

Precum la timpul scu dlui Schunerling i-a succés a guverná Venetia, Ungaria, Croatia, Galitia si Lodomeria cu starea de asediu, astfel Narvaez sub diferite pretoste introduse starea de asediu mai în tóta Spania, inchidiend reuniuni, suprimend diarie. Diariele de frunte „Novedades“, „Diario de Barcelona“ s. a. se sistara, pe redactorii i judecára si deportara, impreuna cu advocatii, ablegatii si alti barbati de capacitate, dar nu catra Cuba ca alta' data, ci la Fernando-Po a carcia elima e nesuferibila, si unde nu se întore alte nái de cat ale regimului, friguri, desinterie si alte morburi urite domnese aici. Narvaez cu ai sei a bagat frica în Spania intréga, în cat omul nu se încrede celuia lalt, fie care crede că vecinul scu o spion ori guvernului ori consistoriului.

Se pare înse că suferintiele nu vor mai durá, esplosiunea se pregatesce. Dupa tóte seirile Prim va întreprinde o rescol'a noua, ea va crumpe între binecuvantarile Europei liberale. Urmarea va fi — în cazul recirci — împreunarea Spaniei cu Portugalia sub dinastia portugesa Braganca-Coburg, séu o simpla schimbare a dinastiei, la tóta întemplarea Burbonii vor fi alungati si de pre acest tron. Pentru că e lesne de preveduit cumca numai o schimbare de ministeriu nu póte multiam' Spania, numésca-se ac'el'a Espartero séu O'Donnell, e nepotincios a guverná fatia cu clic'a de la curte, cu cele ce se petrec la marturisirea peccatelor s. a.

Cu încetul se indeplinesc un fel de ju-

decata alui Ddiu a supra casei Burbonilor. De la Enric IV cade tot mai mult, dupa un rege slab, urma un tiran generos, apoi un desfrenat dupa el vine unul nfericit care cu capul seu raspunde pentru peccatele parintilor sci. Burbonii alungati din Francia în juliu 1830, din Parma dupa lupt'a de la Magenta, din ambele Sicilie dupa invingerile lui Garibaldi, se mai sustienura pe tronul Spaniei unde sciura a-si ruina autoritatea în ochii natiunei, în cat caderea lor e numai costiuone de timp.

Gonzalez Bravo în dilele din urma ópri intrarea în Spania a veri ce diarie straine, cari nu sunt amice „religiunei, besericeii, statului, reginei, logilor, si bunelor moravuri“ (dupa cum le precepe spaniolul) astfel, afora de cele clericali, abie póte intrá veri o sóia.

SERBIA. Din Belgrad cu datul 5 l. e.

primesce „Wand.“ Precum se pare, poterea turcésca supuse roscolarea din Candia, acum dara ar fi timpul a daru' drept si dreptate tuturor supusilor crestini ai Sultanului, ca se nu se mai repetésca astfelu de întemplari sangeróse. Dara óre lasá-se-va Pórt'a de politica bebrana si mucedá a ei? Eu, care în catva cunosec mai de aprópe turcismul, me cam indoiesc despre acea. Ur'a confesiunala nu concede Sultanului care e pr' ostodocs ca se prochiame principiul de paritate. Éra daca el fara voi'a sa va fi silit la blandetia, apoi orgánele esecutive vor sci cum se umble cu ea. Ministrii Majestatii turcesci fac neîntrerupt politica de Janus; corpului deputatiunii dechiara, că vin'a unor (?) nedreptati o pórt'a Pasii cei fanatici si necredintiosi; Pasilor éra de alta parte li scrie: „Tu ai se urmezi cáile adeverate ale profetului, scrisorile le primesci, — ca se le ai. Peki.“ Ac'asta este semburile întieptiunii politice ale turcilor si póte-se sperá temp mai favorabil pentru sermanii crestini, pana ce înca domnesce ac'asta politica? Pentru acea invingerea Candiotilor Turcei nu-i va aduce frupte aurite; căci cat de curund vom audí despre rescolarii nóue în provinciile crestine. Europa are se se resolvésca spre cura radicale, cele paliative marese numai dorerile barbatului bolnar. — Representantii nostri în Constantinopole si Bucuresci fusera la noi putien timp, de secur spre a se sfatu' despre urmarile starii critice în care se afla crestini din Orient. Cumca Napoleon prin principiul de natiunalitate nu se mai tiene legat, dupa-cc „ac'asta si-facu' detoritari'a, i este fiesco-caruia chiar, care cunósc atitariile agentilor francesi spre folosul Pórt'ei. Napoleon si-av' cea mai însemnata dí, când în 1859 calcá campul italian de batalie si întreprinse resboiul pentru o „idea“ — de atunci perd' mult din naintea francesilor, mi dise de unadi un diplomat cunoscut cu relatiunile francesi, éra eu

stui protorege, cu care fundéca Partenonul în valea Vesprimului, se afla: Obada, Polosnie, Mama, Grintzari, — drept nume de comunitati, dintre cari al doile se vede a fi mai mult cuvent slavenses. Vedi Fejér codex dipl. tom. 1. pag. 312 etc.

La anul 1036. Tot în un privilegiu a acelui rege dat manastirei S. Mauritiu a ordinului Benedictin în Baconbel, se afla: Quiarnul, Ocul, — nume de comunitati cu artielu romanesc. Vedi Fejér Codex dipl. tom. 1. pag. 328.

La anul 1055. În privilegiul lui Andreiu, regelui Ungariei, dat manastirei Tihan de la lacul Balaton, din pregiurul Vesprimului, se afla: Est în eodem lacu locus qui dicitur Petra; ex hoc usque ad locum Turcu; locus est cognominatus Lupa, ubi sunt arbores diversi generis; quarum una (via) vocatur Zigetzadu; Kukurea; Brockina rea; locus Mortis dictus; terminus Asarfeu erititorea; Ohututorea; halmodi rea; halmodia rea (adeca: halmodi a (-cea, ceia, parte femeésca de la reu); kukuta rea; febe rea; Cztolic; fehervar rea; hod vtu rea; post haec Petreze baia hel rea; care frase din urma suna pre romanía: Petrece în ac'ea (-aia, la poporul roman din Banat) al (-hel, ahel, acel) rea (parte femeésca de la reu); Oluphob rea; Ruvoztica; Cuest. Vedi Fejér codex dipl. pag. 388 etc.

La anul 1075. În privilegiul lui Geza (numit acolo) rege al Ungariei, dat manastirei S. Benedict de langa Gron, se afla: Ad verticem montis Plesnitze; Braian; Knesecz; Krestecz; Talmad (în fragm. istoric de la anul 1495 se afla: Talmat, numit marele jude al Romanilor, de pre timpul lui Dragosiu principe); Scalleus; Gaj; Pagan; Tajna; Vina; Sudan,

Bocur (fluviu), Archisti (format de la: arc), Uztura, Sorul, Kustitza, Curdura, — drept numiri de comunitati, riuri muntii etc. — în cari se ved nu numai radecini, ci mai vertos finale de cuvinte romanesci. Vedi Fejér codex dipl. tom. 1 pag. 428 etc.

La anul 1082. În privilegiul regelui Ladislau, prin care întaresee dotatiunea besericeii Vesprimului, se afla: In villa Ursi; fons Mama; villa kopul; predium That; venitores Sumsan et Joanes; predium Irugh (-eruga). Vedi Fejér codex dipl. tom. 1. pag. 450 etc.

Macar că în istoria lui Simon de Keza, precum si în ace'a a lui Anonim, se afla între propusul adever istoric, înfipte si enarate si multe traditiuni fabuloése, totusi tóte acele sunt de iertat, fiind că opurile aceste pórt'a în sine întiparitur'a seculului al 12 si 13 în cari scriera ei istoriele lor; dar' trecend cu privintia preste aceste greutati defeptuóse nu potem se le denegám acelor istorii si marele adever istoric ce cuprind în sine, fiind că cea mai mare parte a datelor istorice pastrate în acesti autori, le aflám a stá în contielegere si armonie cu asemenece date istorice depuse în scripturile istorice alui Constandinu Porfirogenita, Nestoru, Regino si a altor autoritati istorice.

Simon de Keza însu-si ne spune, că el într'u compunerea istoriei Sale a folosit opurile istorice alui: Josephus, Isidorus, Orozius, Gotfridus, si multe alte opuri istorice, cari mai mare parte s'a perdut pentru generatiunile urmatorie, — drept ac'asta se nu ne indoim de adeverul istoric, când numai în istoria sa aflám numite pre coloniele si pastorii romani cu numele de Valachi.

Aceste premise temeieri am aflat de lipsa a le desvola act spre a sprigin' adeverul istoric

inpartasit noua de Simon de Keza, cumca: Pastorii si colonii Romanilor din Pannonia inca în seculul al 5 pre timpul lui Atila, s'a numit Valachi, care adever se întaresee iaca si prin acea impregiurare, cumca: Romani Tributarii (séu provincia lor) cari érau statiunati în partile riului Traun séu Trün (care trece pe langa Ischl si la Linz se scurge în Dunare) a fost numiti inca din adenci betranetic în graiul pupóralor germane: Trün-Walhen, adeca: Valachi, ori Valachia de la riul Trün, precum vom vedé mai în jos în desvoltarea materiilor respective.

În capet cauta se observám inca, cumca în mediul seculului al 13, când a trait si scris istoria sa Simon de Keza, nu a mai vietuit în Pannonia, nici Pastorii Romanilor, nici Coloniele Romanilor, nici Romanii tributarii, nici Valachii, — deci de unde se fie luat densul numele Valac aplicat la ac'ei Romani din Pannonia de pre timpul lui Atila, daca nu din nescari istorici vechi, ce au custat inca pe timpul scu, si cari s'a perdut cu decursul timpurilor pentru generatiunile urmatorie.

Ata'fatia cu Simon de Keza si marturisirea sa, cum că pre timpul lui Atila în al 5 seclu, coloniele si pastorii Romanilor din Pannonia, a fost numiti Vlachi, — care în pregiurare — pre cum vediuram mai în sus — o marturisesce si Rubriquis, inpartasindu-ne că cu Atila a pures Vlachi în óste.

Mai de parte este lucru dovedit, cumca numele Valac vine înainte inca în al 6 ori 7 seclu. Aducem înainte ce dice Nestoru (analist rusesc din al 11 secl) în analele sale, anume înainteistoria Rusiei fara cronologia. Traducerea germana de Schlözer partea 2 pag. 80 si partea 3 pag. 144 (Göttingen 1802, 1805)

suna: „Denn, da die Vlachén einen Anfall auf die Slaven an der Donau thaten, und sich unter ihnen niederliessen und ihnen Gewalt anthaten, so wanderten die Slaven aus, und einige liessen sich an der Weichsel nieder und liessen Lächen; andere von diesen Lächen wurden Polen genannt; noch andere Lächen wurden Lutitzer, andere Masovier, andere Pommern.“ — Schaffarich in opul seu: Slavische Alterthümer tom. 1 pag. 470; Thunmann: Untersuchung über die nordischen Völker pag. 161; Gramatin: Slova opolku Iгореvom pag. 104 etc.; si Osolinsky: Historisch kritische Nachrichten 11. 8. se ved a pune ac'asta persecutare a Slavilor de la Dunare prin Romani parte în al 6, parte în al 7 seclu. — Tot acolo în Nestoru partea 3 pag. 108 la anul cronologic 898, unde se lucra de venirea Magiarilor în Ungaria, aflám însemnat: „Sic (die Ungarn) waren von Orient hergekommen, und stürzten durch hohe Berge die die ugrischen genannt werden, und fingen an die dort wohnenden Vlachén und Slaven zu bekriegen. Denn da sassen vorhin Slaven, und Vlachén nahmen das slavische Land, ein. Nachher verjagten Ungern die Vlachén und erbten dieses Land, und sassen mit den Slaven zusammen, die sie unterjocht hatten.“ Din aceste prodari ale lui Nestoru se vede chiar, cumca Romanii (Vlachii) au locuit si în Pannonia pana la venirea Ungurilor (Magiarilor) în al 9 seclu, când alungati fiind de Magiarii sositii (fiesee dupa batai crancene) buna séma se vor fi tras spre muntii Daciei.

(Va urmá)

Simcone Mangiuca.

vi asiú poté spune, cá, de cand Moustier pórtá asiá grigia re Turcia, Napoleon si Francia neapoleana a perdut simpatia crestinilor din Orient. Napoleon va poté fi si fara noi, dara si noi fara El. Si pentru acea noi trebuie se stám tot deuna gatá — si vom si stá.

In Romania se facé inceputul pentru a cladí o naia ferecata, se cumpera si altfelii de nai de resboiu — romanii se ingrighese de sine. Principele darú o suma insemnata de parale pentru cultivarea tinerimei serbesci.

VARIETATI.

== *Proces.* In Trident un comitat si-a permis a cere de la magistrat nisece date decrise in mod cat se póte de „desinteresat.“ Magistratul i facé proces pentru spressiunea „desinteresat“ in care vede vatemarea onórei, casí cum magistratul ar indatiná a fi „interesat“, apoi despre membrii comitetului ca ómeni culti nu presupune cá nu seiu folosí ovintele.

== *Renunciari la mandate publica* diariete boeme fórte adese din partea ablegatiilor ce se aleg pentru diet'a de acolo. Intre numele celor retrasi pana acum'a vedem si nemti si cehi.

== *Imperatul pre campul de batalia de la Königgrätz.* „De la statiunea de Königgrätz — dice „Politik“ — unde veri ce primire erá oprita, plecá Imperatul cu caruti'a pre campul de batalia. Mii de austriaci, sasi si prusi jac pacici langa olalta, formand un delutiú abié acoperit cu iérba. O cruce fórte simpla e unicul semn la mommentul atator luptatori. Ce cugete l'au cuprins pre Domnitoriul Austriei, Imperatul Franciso Iosef, vedind aceste locuri? O spressiune de dorere se vedea po fati'a Monarcului; si daca nu ne insielám, la Lipa s'a intemplat cá o lacrema de dorere tremurá in ochii lui. E impresiune poterica a vedé pre un Domnitoriú plangend la mommentul ostasilor cadiuti luptandu-se pentru el si pentru patria.“

== *Rectificari.* Cu referintia la aptivitatea It. Sale dlui septemvir Popovicu in caus'a fundatiunei dlui Nedelcu, primim rectificare respective respingere splicatiunei ce-i dede corespundintia den Logosiu in Nr. 81 al „Albinei“. Ni se trimise de nou o copia autenticata a respectivului cerculariu eppese, care consuna in tóte cu cele publicate, deci se faco dechiararea cá aptivitatea It. Sale e precum o spune cerculariul, si nu corespundintia din Logosiu. — Regimentul regele belgilor, de care amintiram in nr. tr. nu e roman. — Am luat notitia cá deputatul Stefan Gorove a mantuit nisece ómeni de inecare in Tisa, acú se dechiera cá a fost alt individ cu numele Ioane Gorove.

== *Necrolog.* Veduv'a reposatului pretore din comitatul Bichisiu cercul Giulia, Nicolau Illoviciu nascuta Maria Astrisu cu acést'a in numele seu si al pruncilor sei Maria maritata Rosvanu, Iosif vice-notariu comitatense in Arad, — Rosa maritata Chirilescu, — Anna si Elena, precum si in numele ginerilor sei: Georgiu Rosvanu a vocat in Salonta, — si Georgiu Chirilescu preot in Chitihaza, — petrunsa de cea mai profunda intristare face cunoscut, — cumea preiubitulu seu fiu, — respective frate si afine Georgiu Illoviciu, Doctore in drepturi si avocat in Arad, in a 1. Nov. 1866 st. nou la 1 ora, dupa amédi in etate de 30. ani in urmarea unui morb grabnic a repausat. Fie-i tierin'a usórá!! Osamintele repausatului se vor asiediá la odihn'a eterna in mormintele din Chitihaza in a 4. Nov./23. Oct. 1866 la 1 ora dupa amédi.

== *Ordin nou.* In Italia se vorbesce cá cu inceputul anului venitoriu se va infiintá ordin cavaleresc nou si va portá numele: „la stella d'Italia,“ (stéua Italiei.)

== *Despre music'a funebreale* din China istorisesce uu caletoriu: cam 40 musicianti, orenduti in form'a literei incepatóre din numele reposatului, merg naintea cadavrului, portand in mani o forma de clopot din porcelan ce este colorat, si-lu lovesc cu ciocanèle mici. Naintea unui stílp ajungend, musicantii formara un cerc, si capetand semn de la unul dintre ei, incepura a loví clopotele. Cei ce erau de fatia se aruncara la pament, éra musicantii facend vuict cumplit, si-trantira tóte clopotele de vétra.

== *In Francia* se intemplá de unadi cá un tiner de 24 ani se cunună cu o veduva avuta de 42 ani; dupa cununie se cunoscura

mai deaprópe si mirele aflá cá mirés'a, la tempul seu, i a fost doica.

== *Din Jebeliu* (langa Temisórá) ni se scrie: cá intr'o gradina stérpa (parasita) se aflá o nevésa tinera junghiata. Se presupune cá dragutiul ei ar fi comis acésta crima, el este inchis.

== *Oferte.* Spre infiintarea academiei de drepturi si de sciintiele agronomice in Transilvania se facura urmatóriele contribuiuri: DD. redactor al „Gaz. Tr.“ I. Muresianu 1000 fl. centumpater Demetriu Nicolau 100 fl.; Dimitrie Boeru pres. sedriei din Abrud 500 fl.; Sim. Balintu, protop. in Rosia 100 galb.; Dionisie Tobiasiu asesore 200 fl.; Mateiu Nicola avocat 60 galb.; Ioane Gallu, adm. protop. din Abrudsat 100 fl.; Basiliu Harsianu asesore 200 fl.; Sebastian Henzelu, cetatian in Abrud 50 galb.; Nicolau Moldovanu paroc in Abrud 25 galb.; Nicolau Heteu, metalurg in Rosia 25 galb.; Ioane Corpade, metalurg in Rosia 20 galb.; Constantin Cuman senator magistr. 100 fl.; Alesandru Lazar cetatian din Abrud 20 galb.; Bas. Bosiotta notar. sedr. 400 fl.; St. Siulutiu metalurg in Abrud 200 fl.; Alecs. Anca, metalurg in Rosia 100 fl.; Gerasim Muncacianu, proprietari din Abrud 25 galb.; Teodor Teocu din Campeni 50 fl.; Angel Popovicu, metalurg din Abrud 50 fl.; Avram Bocaniciu, metalurg in Rosia 50 fl.; Ioane Ciora, metalurg din Rosia, 100 fl.; Iuliu Porutiú, docinte in Abrud 100 fl.; Ioane Teocu, cancelist 10 galb.; Dionisie Adamovicu, paroc in Abrud 10 galb.; Nicol Mestecanu paroc in Rosia 10 galb.; Alesandru Popu, caltiunariu din Abrud 50 fl.; George Gendelu, paroc in Corna 50 fl.; Petru Mihalovicu, pieliariu din Abrud, 50 fl.; Petru Stanciu, cancelist 50 fl.; Francise Gruber, calfa de negociatoriú din Abrud 100 fl.; Basiliu Cioban as. orfan. 100 fl.; Simeone Piso, candidat de avocat 100 fl.; Iosif Draia, cancelist, 100 fl.; Filimon Popu vigil. de finantie 2 galb.; Aron Presia, cancelist 100 fl.; Basiliu Duca, asesor 100 fl.; Ioane Barbu, metalurg in Rosia 100 fl.; Mihael Cocu: metalurg din Abrud 20 galbeni. — Sum'a tóta este 377 galbeni in natur'a si 4150 fl. v. a. in banenote. Toti acesti contribuenti pana la respunderea capitalului subseris, din óra subserierii respund cametele de 5%. „Gaz. Fran.“

== *Din Transilvania.* „Korunk“ si dupa el „Hirnök“ si „Wand.“ infórma astfel publicul magiar: „In dilete mai de aprópe veduram miscari vie la intielegintia romana, in cat poturam intielege cá ici colé se tiene cate o conferintia. In timpul mai nou in Fagarasiu se tienú astfel de conferintia, in care mai multi preuti si diregatori romani pertratará despre al 3 le curs anuale al sanatiunei decisiunilor din an. 1863 din Sabii, aici dl vicariu Ion Fogarasi intr'o cuventara lunga amintesce fericirea numitului an si accentuéza — nu seim pentru ce acum — trecutul intristatoriu al natiunii romane, descriind totodata cu colorii vie jugul servilismului ce trebuira se-l pórté. Dechiarand de nelegala uniunea Ardealului cu Ungaria, afla de bine a se negá, cá óro cand Ardealul s'ar fi tienut de coróna Ungariei, si sustine cá Ungariei i este parte tocmai ca Sasoniei séu Romaniei séu chiar si Scandinaviei!! Dara din Muresiu Vasarheiu — continua munit'a fóie — se scrie: Chiar acum decurg in tíera subserierile la o plenipotintia, cu care dnii Ratiu si Baritiu vor merge la Viena, ca trimisi de intrég'a natiune romana, spre a se rogá ca se nu se intimple uniunea. Puntele petitiunei lor sunt mai multe. Despre subserierile de sus sum incunosciat din isvor plin de incedere. Conferintiele, a caror rezultat este acésta deputatiune, se tienura in Clusiu si in Turda.“

== *Iesuitii* in Praga, precum intielege Morg. P., au primit asigurare din partea cardinalului de acolo cá guvernul li va dá tot scutul posibil, si cá defel nu póte fi vórba despre alungarea lor din Praga. Intro preotimea Boemie decurge disputa pentru iesuiti.

Escriere de Concurs.

Pentru deplinirea vacantei statiuni inventiatoresci a pruncilor gr. or. din Toracul-mic, care statiune e remunerata cu anualele emoluminte: 84 fl. v. a. 30 meti de grau; 50 \mathcal{L} de sare; 12 \mathcal{L} lumini; un porc de doi ani; 2 jugere de aratura; 2 orgie de lemne; 4 orgie de paie; $\frac{2}{3}$ juger de gradina si cortel gratis.

Doritorii de a ocupá acest post, binevoieésca petitiunile lor — dreptmaritorului consistoriu Aradan adresate — cu tóte prescriesele si recerutele aclose documentatóre pana in 30 novembre a. e. oficiolatlui protopresbiteral din Banat-Comlosiu a le substerne.

In B-Comlosiu 17 optobre 1866.
Vincentiu Sierban m. p.,
protopop.

Institutul „Betti si Marie Fröhlich“

Institut mai inalt pentru creșterea fetelor.
in Viena, (Stadt, Franciscanerplatz nr. 1.
véra: in Helenenthal, langa Baden, Karlsgasse nr. 166.)

Institutul acest'a ce existe de 17 ani si e renumit in cele mai indepartate cercuri, ce se bucura si de autorizarea in. e. r. guvern precum si de repetitele laude prin diferitele foi publice d'in Austri'a si Germani'a, este in stare prin esperintia de mai multi ani, prin numeroase caletorii pe tot continental Europei de mediloc prin base materiala asigurata, prin organizatiunea cea mai acomodata si prin alegerea poterilor celor mai bune de instruire a garantá pentru educare completa sciintifica si sociala a invetiacelelor lui, cari se instrúeza deosebit si in sciintia religianarie. Religiunea gr. or. se propune deosebit in tóta septeman'a de preotul grecesc local. Orenduie'l'a acést'a nu existe pana acum nici intr'un institut. Desvoltarea fisica se asigura prin localitatile institutului fórte acomodate pe loc liber langa parc si prin o locuinta de véra stabila in cel mai frumos tienut al Vienei (in cas'a propria de la tíera.)

Programe deslucitórie cu tarifa completa si fórte moderata a pretiurilor, se trimit gratis la dorint'a fiesce-caruia.

Subserisul ca roman si ingrighitoriu pentru mai multe damicele ce prin recomandatiu-

nea mea au intrat in institutul acest'a, poti recomand tuturor printilor ingrighiti de cerea fiecei lor.

B. G. Popovicu,
Wien, Fleischmarkt 116.

Cursurile din 9 novembre n. sér'.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	mark
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	54.20	54
„ „ contributivalf.	99.80	99
„ „ nóue in argint	87.90	87
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	77.25	77
Cele nationali cu 5% (jan.) ..	66.60	66
„ metalice cu 5% ..	58.70	58
„ „ maiu—nov.	60.20	60
„ „ 4 1/2% ..	50.75	50
„ „ 4% ..	45. —	45
„ „ 3% ..	33.25	33
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864 ..	72.90	73
„ „ 1860 1/2 in cele intrége ..	79.60	79
„ „ 1/2 separata ..	87. —	87
„ „ 4% din 1864 ..	73.75	73
„ „ din 1839, 1/2 ..	148.50	148
„ bancel de credit ..	125.50	125
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	80.50	81
„ imprum. princép. Eszterházy à 40 fl. ..	—	—
„ „ Salm ..	27. —	28
„ „ conf. Palffy ..	21. —	22
„ „ princ. Clary ..	24. —	25
„ „ cont. St. Genois ..	23. —	24
„ „ princ. Windischgrätz à 20 ..	18.50	19
„ „ cont. Waldstein ..	19. —	20
„ „ Keglervich ..	12. —	13
Obligatiuni deszarvitoare de pament:		
Cele din Ungaria ..	70.50	71
„ Banatul tem.	70. —	70
„ Bucovina ..	65.50	66
„ Transilvania ..	65.50	66
Actiuni:		
A bancel nationali ..	713. —	714
„ de credit ..	151.40	151
„ „ seont ..	588. —	592
„ „ anglo-austriace ..	78.25	78
A societatei vapor. dunar.	462. —	464
„ „ Lloydul ..	130. —	135
A drumului ferat de nord ..	1623. —	1625
„ „ stat ..	198.10	198
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	129.80	130
„ „ „ sud ..	208.25	208
„ „ „ langa Tisa ..	147. —	147
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	186. —	186
Bani:		
Galbenii imperatesci ..	6.11	6
Napoleoni'ori ..	10.31	10
Friedrichs'ori ..	10.80	10
Suverenii engl.	12.92	12
Imperialii rusesci ..	10.60	10
Argintul ..	127.25	127

Lampe de petroleu

cu ce ma. eminenta constructiune. Fasonulu cel mai nou si elegant cu cele mai moderate pretiuri de fabrica d'in prim'a c. r. priv.

fabrica de lampe de oleu austriaca

a firmei:

GEBRÜDER BRÜNNER

in Vien'a

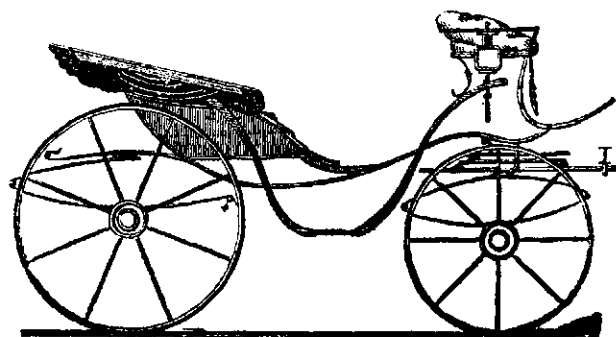
Magazinulu: Cetate, Kärntnerstrasse Nr. 46 Heinrichshof.

Fabric'a: Mariahilf, Magdalenenstrasse Nr. 10.

Stiele cilindrice d'in cea mai buna calitate de iaga, prearse, in negotiu vinu nainte sub numirea: „cilindru de phónics (Phónix-Cylinder) provedute cu semnul nostru B pecum si tóte objeetele de sticla ce se tinu de lampa.

Depositu de materii ardiatorie pentru salonu d'in petreolu curati-american si oleu solar in calitatea cea mai buna peptu cele mai moderate pretiuri locale in transito-magazinul nostru. — Liste de pretiu si depingeri de lampele nóstre se tramit pofitiurilor franco.

Fratii Brünnner.

Gottfried Ziegler,

Fabricant de trasure

(carutie)

Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 101,

in Viena

gatesce totfelii de trasure (carutie) de gala, de sioase si de voiagiu, dupa modelul cel mai nou, d'in calitatea si materialul cel mai bun, cu pretiurile cele mai moderate.

Doritorii de a se incunosciat despre modele si pretiu, se vor adresa catra fabricant dea dreptul.

